

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za četrt leta 80 sold.— Kdor sam po-nj pošilja, plača 2 g. 50 s. Za ude nar. - pol. društva „Gorica“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. pri knjigarju Soharju na Travniku.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravniku in sovredniku Antonu Lakner-ju, v Studenic, Furlano-vi hiši šte. 8 III. nadstropje. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 s. če trikrat, 15 s.; za kolek vsakrat 30 s.

Vabilo.

Z današnjim listom konča „Glas“ II. tečaj svojega obstanka in z novim letom nastopi III. tečaj — v božjem imenu — za pravico in resnico.

O koncu sedanjega II. tečaja zamoremo z mirno vestjo stopiti pred naše čitatelje, da se jim priporočimo za prihodnje leto; — „Glas“ je storil svojo dolžnost.

Kdo se ne spominja sila neugodnih okoliščin, s katerimi smo „Glas“ začeli, protivnosti in zaprek, ki so se nam stavile celo v lastnem taboru? — malo, da nismo onemogli pod silo po nas udrihajočih nasprotnikov. Bogu, — resni volji, — zdatni pomoči dobromislečih se imamo zahvaliti, da smo I. tečaj srečno izpeljali.

Zdaj leto smo na tem mestu pisali, da z mirnejšim srcem II. tečaj nastopimo, ker se okoliščine v nam ugodnem zmislu spreminjajo. Kar smo prevedeli, se je zgodilo. Kmalo po novem letu smo imeli vso duhovščino v našem taboru, tudi ono, ki je do skrajne mere na nasprotni stranki stala, nadejalši se, da pride do sprave, ki pa spoznalši, da njih dosedanja stranka na spravo še misli ne, in spregledalši njih nakane in namene, je stopila v prvo vrsto boriteljev pod našo zastavo.

Dogodki ti so znani.

Leto 1873 je našo stranko vtrdilo. — Volitve so našo zastavo pojasnile, boj za resnico in pravico je našo stranko pomnožil, v našem taboru stojijo stebri goriških rodoljubov, skoraj vsi možaki izmed goriških Slovencev stojijo za nami.

Naša zastava, pri volitvah na videz propala, se zmagonosno vedno viši dviguje. — Nasprotnikom, ki so nas natolcevali, da smo od vlade podkupljeni, zamoremo natolcevanje vrniti; dokaz so zadnje vo-

litve, nasprotniki so — v ustavoverskem taboru.

Tako pišemo o koncu leta 1873.

„Skrajni čas je bil, da ste Glas ustanovili“, rekli so nam vsi rodoljubi po volitvah, — „ne vstrašite se zdaj, držite se, mi vas bomo podpirali duševno in materialno, poznamo vaše žrtovanje, vaše težave, pa mi vsi smo za vami.“ — To priznavanje, nam daja pogum, ta obljuba nam daja srčnost, da nastopimo nov III. tečaj.

Da! težav tudi zdaj ne manjka. — Mi jih nar huje občutimo. — Zanašamo se pa na storjeno obljubo. Mi smo pripravljeni, tudi za naprej žrtovati se — v polnem pomenu besede.

Z Vašo pomočjo, duševno in materialno, rodoljubi! nadejamo se, našo zastavo za pravico in resnico k stalni zmagi pripeljati. Bog daj!

UREDNIŠTVO.

Doslednost liberalcev.

Mnogo pisarije, še več govorjenja je vžročil necerkveni pogreb pred nekoliko dnevi umrlega dr. Spazzapana, odvetnika v Ipavi. „Slov. Narod“ in v zadnjem času brat njegov, „Ljubljanski Tagblatt“ sta hlepnila po tej reči kot dve divji, stradani zveri; še naša „Soča“ je hotela biti treča v zvezi, ter nekoliko vščipniti nestropljivo (?) duhovščino; (da „Slov. Tednik“ osrečevalec (!) prostega ljudstva, priložnosti na zamudi „o farških muhah“ govoriti, razume se samo o sebi). — Obravnavala se je ta zadeva že v Kranjskem deželnemu zboru, kamor so bili Mladoslavenci — kričač Zarnik in neumljivi Razlag, kateremu je bil še pred ednim letom slovenski narod „per eminentiam“ katolišk, sedaj morda že popolnoma liberalen —

združeni z nemškutarji za lase pritirali interpellacijo, zakaj se ni kar brž tiral pred pravice občespoštovani dekan ipavski, č. g. Grabrijan, ker ni dovolil umrlega doktorja pokopati po cerkveni šegi. Mi bi naj raje molčali o žalostnem dogodku, ki sega v privatne, družinske zadeve, ko bi ne bili oni, ki so omiko v najem vzeli, stvar na veliki časnikarski zvon obesili. Siljeni smo potem tudi mi, svojo spregovoriti.

Da tudi naši čitatelji zvedo, o čem se prav cela reč suče, hočemo tu na kratkem omeniti. Umrli dr. Spazzapan je bil brezverec prve vrste: ščuval je v svojem življenji kat. cerkev, njene sv. sakramente, njene obrede in ustanove, hujskal po krčmah in po ulicah prosto ljudstvo proti cerkvenim služabnikom, še manj hodil k sv. maši in udeleževal se njenih skrivnosti; da, celo malo pred smrtjo se je neki izrazil, da bi mu bilo ljubše, ko bi ga konjedec sprejel na pokopališče, kot duhoven, naj raji pa bi bil še zakopan na vrtu. Kakoršno je bilo njegovo življenje, polno zaničevanja vere in cerkve, tako žalostna za vsacega kristjana je bila njegova smrt, umrl je nespokorjen, nepreviden s tolažili sv. vere; djan je bil sicer v sv. olje, a ne na svojo prošnjo, marveč na prošnjo zdravnikovo, pa še le takrat, ko ni bil več pri zavesti. — Iz vsega je razvidno, ali je opravičen hrup, katerega so zagnali po svojih listih mladoslovenski in nemškutarski liberalci proti č. g. Gabrijanu, ki je očitnemu zaničevalcu sv. cerkve odrekel cerkveni pogreb? G. dekan pozna cerkvene postave, in po njih je tudi ravnal in ravnati moral; one pa odrekujejo cerkveni pogreb vsakemu, ki njen ud biti hoče in za takega moral se je imeti dr. Spazzapan v življenji in v — smrti.

Listek.

Nekdaj in zdaj.

(Dalje)

Ko sem bil še otrok doma, plačevali so dninarjem na dan eno petico, to je, četrto goldinarja. Glejte žalost! še petic svet dan današnji več ne pozna, tako da, kedar mi, kar nas je starejših, od petic govorimo, nas naša mladina uže ne umé, in moramo besedo ji razložiti, da vé, kaj hočemo reči!

Tedaj, nekdanj so po petici plačevali, pa zdaj? Kje so tisti srečni časi, kakoršni so bili, ko je „Miha nekemu Levitu rekel: Ostani v moji službi, in dal ti bom vsako leto deset srebernikov (t. j. kakih pet goldinarjev našega denara) in dvojno oblačilo in kar je v živež potrebno“ (Sodn. XVII. 10.). V teh naših dneh ti ni hlapec za-

dovoljen, ako mu ponudiš pet goldinarjev na mesec.

Res da tu pa tam na kmetih še zdaj poslom le malo plačujejo, ali tudi tu se je v nekih letih uže kaj spremenilo. Kakih deset let utegne biti, ko mi je neka dekla iz tominskih, ali bolje, cerkljanskih gorjerbas orehov prinesla. Vprašam jo, koliko služi na leto? — Štiri goldinarje. mi odgovori, obuvalo, obleko in pa živež. Ko mi je ista dekla letos nekaj jabelk prinesla, in ko sem jo zopet vprašal, kaj služi zdaj? — Šest goldinarjev na leto v dnarji itd. In zdi se, da s časom tudi ta plača še za kak goldinar poskoči. In kdo ne vé, da se je nekdanj za pol goldinarja v Goriških gostilnicah dobilo kosilo, da je bilo kaj! Pojdi pa zdaj, in boš videl, koliko ti bo plačati; to vedo dobro vsi, kateri morajo po opravih večkrat v mesto priti.

Pa ogledujmo to vprašanje od ktere koli strani, zmirom vdobimo ta sklep, da nekdanj je bilo boljše, kakor zdaj. To je tudi moj rajni oče vselej trdil. Bil je skoraj velikanske postave, skoraj za eno celo glavo višej od mene. In torej se nam je večkrat „špodelal“, da smo tako majhni. Tu se vidi, je pristavljaj, da se bliža konec sveta. Vi ste toliko manj od mene; za vami pridejo gotovo še manjši; na zadnje bodo ljudje tako majhni, da bodo štirje pod enim mernikom mlatili: in tistokrat bo konec sveta. Tako on. Pa brez šale, pogledajte le, kakošna je sedanja mladina! Kar nas je, ki smo se še pred 1850 izšolali, smo z malimi izjemami vsi korenjaki, čvrsti, močni, zdravi; sedanji izšolanci služijo eno, dve leti, pa postajajo „deficienti“, bolehajo, in pomirajo. Leta 1842 sem se jaz izšolal. Blizo 41 nas je

Pa še od une strani nam je šum liberalcev nerazumljiv. Cerkve v življenju ne spoznavate, njeni nauki so vam vraže, njeni obredi neumnosti; zakaj hočete tedaj prav pokopani biti po njeni šegi, njenem neumnem (!) obredu? — Bodite vsaj dosledni! pustite se pokopati tudi brez cerkve (da ne rečemo po živinsko) kakor brez cerkve živite in brez cerkve tudi živeti in umreti hočete; ker cerkve nikakor ni in ne more biti volja, da bi prav *vam na ljubo* postavljala v smeh svoje obrede in od vas pustila se zlorabiti!

Tu so zopet posebno slovenski liberalci — sit venia verbo — pokazali, da delajo z načeli, kakor s z mehom, kar so pokazali že pri zadnjih volitvah, ko so pobegnili „Narodovci“ v nemškutarski, „Sočani“ v ustavoverski tabor. — Bodite vendar enkrat dosledni, če že ne znate biti — liberalni!!

Deželni zbor goriški.

Šesta seja je bila 10. dec. Predsednik in deželni glavar grof Coronini naznani cesarjev odgovor na addresso, katero je bil predložil deželni odbor Nj. Veličanstvu svitl. cesarju k njegovi petindvajsetletnici. Dalje poroča deželni glavar, da je ministru notranjih zadev predložil, pa tudi drugim ministrom priporočal prošnjo deželnege zbora, vsled katere bi se letošnje leto opustili davki onim občinam, ki naj več trpé zaradi slabih letošnjih pridelkov; on se nadeja, da bo imela prošnja dober uspeh in to tem bolj, ker je vlada sama bila podučena že o slabem stanju onih občin in ker tudi ona že na to dela, da bi se jim pomagalo. —

Na to pride na dnevni red predlog g. Doljak-a gledé preuredbe deželne ustave. — Dr. Pajer naznani v imenu deželnege odbora, da po zakonu deželni odborniki ne morejo biti nazoči pri ti razpravi, ker sega v njih zadevo (interesse). Ko odborniki sejo zapusté, zbor ni mogel več sklepati, ker ni bilo več toliko poslancev nazočih da bi zamogli sklepati, in predsedniku družega ni ostalo, kot sejo skleniti in predlog odložiti na prihodnjo sejo. (O 7. seji prih.)

Dopisi.

Iz Braniške doline, 15. decembra. —

bilo v četrtem letu bogoslovja. Leta 1867 smo obhajali petindvajsetletnico, od kar smo duhovniki, in bilo nas je tisto leto še 35 živih, in da bi bili naši sošolci iz Tržaške škofije k slovesnosti prišli, bilo bi nas bilo trideset zbranih; ali ker oni prišli niso, nas je bilo vendar dvajset. Od tistega leta sem, kar jaz vem, nam je *en sam* še umrl. Sedaj pa uže mladenči okoli 20 let starosti hirati začenjajo. Ali ne kaže tudi to, da so se časi shujšali?

Kaj porečemo pa, ako pogledamo na versko življenje sedanjih in nekdanjih ljudi? Letos mi je eden starejših mož po poldne na Travniku rekel, ko je ravno k „žegnu“ zvonilo: Naj enkrat mi, kar nas je starih, umrjemo, potem ne bo treba več ljudi k „žegnu“ vabiti, ker ne bodo prišli. Nekdaj so vsaki dan k „žegnu“ hodili stari in mladi; zdaj hodijo le še stari,

[Cesta prek Branice nam je potrebna.] — Nevem zakajli se neki ljudje proti napravi novih in zlo potrebnih cest vpirajo in to brez posebnih ali celo z ničevimi razlogi. Dozdeva se mi, da temu je vzrok edina samopridnost ali po novem sebičnost imenovana, to je lastnost, vsled katere si človek le sebi vse dobro ne le na svoje, ampak celo na stroške svojega bližnjega želi in zahteva, a drugi naj le nosijo svoje in njih butare, kakor morejo! Kdo ne ve, da ta lastnost je dandanašnji postala lastnina večine vsega človeštva, posebno pa narodov, ki stojé nad drugimi, ter jih vladajo, in to na svojo ne pa na onih korist. In od tod prav izhaja toliko zla na uboge tlačene narode, ker se ne ozira nič več na Kristov nauk, ampak le na pogubonosna minljiva svetna načela, ki so na škodo bližnjemu.

Da pa ne bom za Vaš cenjeni list predolg, hočem brž k stvari, o kateri pisati me že davno teži.

Če so drugod dobre in mnogobrojne ceste pomoček k blagostanju dežel, menim, da to velja tudi za naše v tem oziru nekoliko zanemarjeno Goriško. Tako se je ajdovski cestni odbor, brž ko ne le iz omenjenih sebičnih razlogov, (ker ni nobenih vedel navesti), lanjskega leta protivil, da bi se napravila nova braniška cesta, zavoljo katere so občine: Rihenberg, Šmarje, Gabrije, spodnja in gorenja Branica dež. odboru, oziroma zboru, dotično prošnjo podale. *)

Da je ta cesta za olajšanje občenja ali prehoda blaga in za kupčijo sploh silno potrebna in koristna, kaže to, ker bi šla po zavetju in za Pivko kakor gorenjo Ipavo in omenjene občine po lahkem, ravnej in mnogo krajšej poti, nego je ona državna Pod-Čavenska, to bo spoznal vsakdo, kateri je že lepo, z vinogradi obdano, braniško dolino prehodil, če mu je le kaj mar za vse, ne le enostransko, blagostanje vseh Ipavskih prebivalcev.

Me pred omenjene občine, ki plačujemo razne doklade za druge ceste, katerih ne rabimo, *me same* ne bi smele imeti tako važne ceste, kot bi bila omenjena, po kateri bi ložje svoje pridelke in druge po-

*) Glej zapisnik ali poročilo dež. zbora goriškega 1872, kjer je dr. Z. predlagal prošnjo omenjenih občin v dež. zboru. Pis.

mladi so to navado uže opustili, še Bog da pridejo ob nedeljah in praznikih, da ukradeje kje kake pol maše. V kratkem, ako to tako naprej pojde, bodo še o praznem mašo zanemarjali. Nekdaj so ob nedeljah in praznikih k veliki maši hodili kresijski poglavar, njegovi uradniki, in tudi odbor mestnega starešinstva in to je bilo gotovo lepo in dobro. Zdaj tega ni več. Nekdaj so na veliki četertek kresijski glavar, njegovi uradniki itd. očitno k sv. obhajilu pristopali; zdaj tega ni več. Nekdaj so vsi šolarji viših in nižih šol, po zimi in po leti, vsaki dan k sveti maši hodili; zdaj učiteljem večidel cerkve smrdi, tedaj so tudi mašo odpravili.

Pa kdo zamore vse naštet, kar je bilo nekdanj boljše, in kar je zdaj slabše? „Vse te reči naštet je težko; človek jih ne more z besedo dopovedati“ (Pridg. I,

trebščine brez težave in nevarnosti iz — in vpeljevale! So namreč dežele, katerih blagostanje ravno zaradi tega cvete, ker imajo mnogo dobrih cest, ali pa ker so njih dežele tako goste z železnicami prevlečene, da so na dotičnih zemljevidih mrežam podobne, kakor so n. pr. Belgija, Nizozemska, Francija, Angležka in vsa severna in južna Nemčija; le Avstrija nima v primeri z omenjenimi državami še dovolj raztegnjene ali tako goste železnične mreže, kakor tudi ne semrtirte zadostnih in dobrih cest, katere so pomoček k povzdigi narodovega blagostanja.

Omenjenim in drugim podkraškim občinam bi bila Braniška cesta v veliki hasek, ker pridelujejo mnogo vina, ki je njih glavni pridelek, katero pa morajo po sedanjih, povsod v rebro držečih, slabih kolovozih deloma ne brez nevarnosti izvaževati. Razmeroma bi ta cesta tudi manj stala, ker bi bila popolnoma ravna, dotično zemljišče, po katerem je že zmerjena, bi občine brezplačno odstopile in še marsiktero roboto dodale. Ves kraj, po katerem bi ona šla, je raven in v zavetji pred burjo. Le na enem kraju, na skalnatem ovinku blizu Podlaza bi bile, pa le nekolike težave premagati. Ako hočemo po kaj v Gorico ali tje vino peljati, moramo zdaj (Šmarjenci, Gabrci in Bšaničarji) pred na Štanjel, po težavnem rebro na Kras in tako žival trpinčiti in sebi dragi čas tratiti. Po novi cesti, tik Branice, bi bili skoraj tako hitro že v Rihenbergu, kakor smo zdaj še le v Kobdilu, ali oziroma pod Štanjelom, od koder je še več kakor ena debela ura v Rihenberg peš hoda; a sè živino je še več. Pa tudi še v drugem oziru bi hasnila ta cesta, namreč v stratežnem ali vojaškem. (Dalje prih.)

S Krasa, 18. decembra. — „Danes nabirajo konje, kasneje bodo pa fante“, tak je bil ljudski glas v Komnu 17. dec. ko je tamošnji lahkonožni štirinogati rod visoka čast doletela, da je gledal cesarki komisiji v obraz. 17. dec. je bila namreč tam konjska vizita; hoteli so poizvedeti, kateri konji bi bili sposobni za vojaško rabo, ko bi kaka sitna sila nastala. Pa v v celém Komenskem okraji je bilo le kakih 10—12 konjev sposobnih. Ljudska nagajiva šaljivost je izmed teh odločila koj

8.). Ali kar se ne da z besedo dopovedati, to tem bolj *čutimo*.

Toda, ko sem to napisal, sem se spomnil na besede modrega Salomona, ki pravi: „Ne govori: *Kaj meniš je vzrok, da so bili poprejšni časi boljši kakor sedanji? Ker tako vprašanje je neumno*“ (Pridg. VII, 11.) Neki razlagalec sv. pisma pristavlja k tem besedam to opazko: „Tako vprašanje je nespametno, ker pod solncem ni nič novega; ker je na svetu vedno dobro in hudo zmešano; nespametno je tako vprašanje tudi zato, ker časi niso krivi, ampak ljudje, ki imajo prosto voljo“. Tedaj, ali ne želimo vsi, da bi se nam bolje godilo, da bi prišli boljši časi? *Poboljšajmo se, bodimo pošteni, pravični v vsem djanji in nehanji, bodimo dobri kristjani in bogaboječji*, in gotovo pridejo zopet boljši časi. *Utinam!*

nekatero za linijo, druge za kavalterijo in tretje za landwehr. To le pa sporočam zaradi tega, ker sem imel priliko opazovati čuden prizor, ki človeka v serce reže in ki zasluži, da sem ga objavi in brez milosti obsodi. Med drugimi konji pa caplja pred ko misijo tudi revno hlevse, katero bi bil človek po vsi pravici lahko uprašal: „Kaj si pa neki ti pregrešila ti nesrečna, terpinčena stvar, da je tebi osoda nemila vdare samé podarila v dar.“? Bilo je iz Mavhinjske županije; na persih je imelo dve veliki rani; živo mesó se je videlo takó, da bi se revno živinče kamnu smililo; a nij se smililo terdoserčnemu gospodarju, kajti na živo rano je stavil komat, vozaril ž njim in je neusmiljeno terpinčil!

Pristavila je komisija hvalevredno opazko in tirjatev do g. okrajnega glavarja, da naj gospodarja ostro kaznuje zaradi terpinčenja živalij. G. okr. glavar naroči dotičnemu županu, da naj stori, kar postava v tacem slučaju velevala, in da naj njemu potem o tem sporoči. Res tak konjederec ne zasluži, da ima pod streho kak živinski rep. Naši župani bi storili zlato delo, ko bi tudi v tej zadevi malo bolje čuvali nad svojimi občinarji. Kedor nima usmiljenja do živine, nima ga tudi do človeka ne; tak tudi nij vreden, da usmiljenje najde! Naš pokojni Stanič bi se gotovo v grobu obračal, ko bi zvedel take reči!

V Gorici, 21. dec. 1873. — (*Značaj, laž, kuga.*) — Kaj se večkrat bere v liberalnih listih, ko to, da duhovni ne smejo politikovati, ko to, da liberalci duhovne spoštujejo (?) in kot duhovne vedno poslušajo? — Dosledno bi se moralo iz tega sklepati, da liberalni politikarji se ne vpletajo v duhovske zadeve, da njihovo vedenje proti duhovstvu in cerkvi more za izgled služiti vsakemu katoličanu. — In res so prvi dosledni sklep goriški liberalci javno za svojega izrekli v občnih zborih „Sočinega društva“, ko se je govorilo pred leti o promembi društvenih pravil. Drugi sklep ravno tako javno povdarja deželni poslanec iz Oseka, dopisnik iz Trsta, iz Kviškega, in drugi v naprednjaškem listu.

„Soča“ očita dr. Tonkli-ju že $\frac{3}{4}$ leta neznačajnost in ga ima zaradi tega za nevernega, da bi mu Slovenci zaupali. Mislimo si, da bi bila to dokazala, kar ni. Dosledno bi morala iz tega sklepati, da tudi ona nij vredna narodovega zaupanja, ako nij značajna. Ali pri naših liberalcih zastoni iščeš doslednosti; sovraštvo do nasprotne jim stvari mirno premišljevali; strast se jih je s tako močjo polastila, da jim čast in poštenje nasprotnikov nij nič sveta.

Ali se ima kdo pokopati po katoliškem obredu, ali ne, to je čisto cerkvena zadeva. Tega prepričanja so celo liberalci sami; deželni predsednik Kranjski grof Auersperg je to v javni seji deželnega zbora izrekel; in mislim, da „Soča“ noče biti bolj liberalna, kot Auersperg, ki je Jezuite iz Kranjske dežele pregnal. Ker je katolišk pogreb cerkvena zadeva, zato bi se „Soča“ ne bila smela mešati vanjo vsled načela, ktero si je stavila. Pa močno se moti, kdor pričakuje, da svobodnjaki bodo zvesti svojim načelom. Že v dveh številkah svojega lista so bili cerkveni pogrebi na dnevnem redu,

in še ne vé, ali jih bo konec. — Zlata značajnost liberalska! kako se svetliš črnih marog. In taki veterinjaki se vsilujejo narodu za voditelje, taki brezznačajnejši sodijo zaslužne slovenske može! O tempora, o mores!

In „Sočino“ spoštovanje do duhovnov in cerkve? — To ti je spet lep dokaz politične njene zrelosti in visoke stopinje omike, ki obseva njene privržence. Šteje se omikano in ne zna katekizma, hoče veljati za katoličanko in psuje cerkev. Kmetje imenujejo tako spakovanje hinavstvo in laž, narodni liberalci v glase-rokovicah pa omiko in svobodo. Kaka ironija!

Ako dekan ali škof izvršuje cerkvene postave proti tajilcem katoliške vere, imenuje „ves človekoljubni svet“ (kaka imena si liberalci prilastujejo!) to dejanje „nekristijansko“, očita mu, „da si hoče s tem samo svojo osebno jezo ohladiti, da njegova politična strast presega uže vse meje, da njegovo sovraštvo sega še onkraj gomile.“ — Komu velja to očitjanje? — Ne dekanu, ne škofu, ker nista dala onih postav, ampak cerkvi, ktera je je uvedla. In potem ko „Soča“ take reči piše, hoče veljati še za pokorno hčerko matere cerke? — Bog varuj vsake matere takih hčERIC. Potem ko tako piše, pravi, da duhovne kot duhovne spoštuje in je poslušaj; ali blede, ali laže, ko tako govori, drugo nij mogoče. To pa je gotovo, da resnice ne govori.

„Soča“ trdi o Linškem škofu, da bi bil dovolil glasovitemu Weichsu cerkven pogreb, ako bi ga bila prišla vdova prosit. Svojo trditve dokazuje z besedami: „Sliši se.“ — Kaj bi rekla „Soča“, ako bi se nekemu uradniku očitalo, da so njegovi računi o denarnih zadevah v neredu, in bi se mu v dokaz reklo: „Sliši se.“ — Ali bi bila zadovoljna s takim dokazovanjem?

Pikantne novice o duhovnih in cerkvenih obredih v liberalnih listih so jako pripravne devati duhovnike na smeh, buditi v ljudstvu sum do resničnosti oznanovanih nauk, izpodjedati spoštovanje, v katerem je vedno bila cerkev pri Slovencih, in tirati jih polagoma v brezverstvo. Nared brez vere je tudi moralčno, fizično in politično uničen. Grška zgodovina je temu priča, zgodovina rimska to isto svedoči. Najhuji sovražnik slovenskega naroda je sedanji lažilberalizem; kdor ga širi ali podpira, koplje vedé grob svojemu narodu. Sedanji liberalizem je lažnjiv skoz in skoz. Komur le iskrica ljubezni do domovine in do naroda v srei tli, mora se z vso močjo ustavljati tej kugi, ki slovensko ljudstvo kuži in mori.

Ogled.

Avstrija. „Vaterland“ — glavni organ konservativne federalistovske stranke — ima pregovor: „Im Sommer Ausgleich“ (po leti porazumevanje). A zdaj je on sam od tega odstopil, ker se z „N. fr. Presse“ glavnim centralističnim, ustavovernim in oficioznim organom — že dalj časa o poravnavi s česko opozicijo priča. Že to samo na sebi je pomenljivo, da se je „Vaterl.“ v to reč spustil. — Kteri se je prej naj bolj potezal za to, da naj bi Čehi in drugi federalci ne šli v drž.

zbor. Oklenil se je „Vaterl.“ nasveta, ki ga je grof Hohenwart stavil v seji posl. zbornice 10. t. m. zastran izjave českih deklarantov, s katero opravičujejo svojo nenazočnost v zboru. Zbornica posl. je sicer izrekla, da so česki poslanci s tem, da niso prišli, svoj mandat zgubili, ali nasvet Hohenwartov pride vendar-le na dnevni red. In krog tega se suče pomenkovanje omenjenih dveh časnikov. „Vaterl.“ trdi, da naj se po nasvetu Hohenwartovem izbere odsek, ki naj bi pismo českih deklarantov resno preudaril in zbornici potem v takem zmislu poročal, da bi se naredil Čehom most v državni zbor. „Presse“ pa pravi, da se odsek z ono česko izjavo ne more pečati ali vsaj zbornica ne, češ, da saj so česki poslanci mandat zgubili, torej, da ž njimi ni več mogoče opraviti. Naj se volijo vnovič poslanci na Pemske — pravi „Pr.“ — in naj pridejo v zbor. Če se potem tukaj kaka poravnava naredi, prav. Sicer je pa „N. fr. Pr.“ z „Vaterland“-om edinih misli v tem, da naj Čehi, če pridejo, svoje pravice zavarujejo, da le — pravi „Pr.“ — obljubo (namesti prisega) brezpogojno storé, kakor opravični red zahteva. — Od druge strani se sliši, da se Hohenw. tudi s českimi voditelji na tistem pogaja. Bomo videli, kaj nam priinese to pogajanje po praznikih.

Velik hrup je vzročilo te dni to, da je zaprt Oppenheim, ravnatelj Lvovsko-črnoviške železnice. Že za ministra Schäffle-a se je bila pričela preiskava zaradi sleparstev in goljufij v administraciji te železnice, kteri upravni svetovalec je bil tudi glasoviti ustavoverec in nekdanji minister Giskra. Min. Banhans ni mogel vreči reči pod klop. Izid preiskave je za zdaj ta, da je direktor O. menda še z dvema drugima v zaporu. To je udarec na ustavoverno kliko (svojat)!

V deželnih zborih je v nekterih prav tiho, v drugih pa dovolj živo. V gališkem je z majhno večino padel Čartoriški - ev nasvet zadevajoč preiskovanje, kak škodljiv vpliv utegne imeti za Gaiicijo direktno voljenje za državni zbor. V pemske zboru, v katerem sami ustavoverci zborujejo, pripetilo se je pretekle dni nekaj, kar je tudi dovolj pomenljivo. Reč je ta: Namesto odpravljene domodno-gospodarsvene družbe, ktero je vlada pred nekimi meseci iz političkih vzrokov razdrla, ustanovil se je nek „deželni kulturni svet“, ki bi imel uno družbo nadomestovati. Šlo je v dež. zboru za to, ali se ima novi ustanovi izročiti premoženje prejšnje družbe ali ne. O priliki, ko se je ta zadeva razpravljala, povedal je nek dr. Heinrich marsikaj prav tehtnega. On je bil namreč proti temu, da bi se blago odpravljene gospodarske družbe prepustilo novemu „svetu“. Jedro vsega, kar je zabrusil pod nos vladi in zbornikom, je: „Na Pemske vlada — meč!“ (S tim je mislil namestnika g. Koller-ja). — V Brnu je sicer tudi brez vspeha ostal Pražakov predlog, ali, ker se je govorilo, ne bo brez vspeha. — V Ljubljani je sprožil Dežman interpellacijo zastran pogreba dr. Spazzapana v Vipavi. Kaj tako neumnega nismo še slišali iz nobenega zbora. Interpellacija kranjskih ustavovercev — nemčurskih in mladoslavenskih — je ena naj

večih parlamentarnih blamaž. Še otroci bi bolje razumeli „razon“, ko ti ljubljanski politikastri. Da bi bil Spazzapan slišal razloge svojih prijatlov, obrnil bi se bil v jami. Kaj hočete abotnišega, ko to, da po principu „svobode vesti“ gre umrlemu zaničevalcu katoliško vere in katol. šeg. — cerkven, katolišk pogreb?! Sicer konstatujemo, da se je izpolnilo, kar smo od nekdanj trdili, da med Mladoslavenci in ustavoverci ni ga razločka. Čudimo se le dr. Razlagu, da še celó v *tacih* rečeh hodi „durch dick und dünn“ sè svojimi tovariši; — on — bivši bogoslovec, on ud kat. društva, on, ki je na Dunaji v zbornici govoril *proti* uravnavi cerkveno-državnih razmer brez zaslišanja cerkvene oblasti! Modro, po svoji navadi, je o tej priliki govoril sešobno Bleiweis. — V tržaškem zboru je bila zanimiva debata zastran mestne realke. Slovenska okolica je po upokojenem gimn. direktorji Lozer-ji izvrstno zastopana. On se je krepko potegoval za veronauk v viših razredih in za slovensko stolico. — V *isterskem* zboru je sklenena ojstra resolucija zarad centralizovanja v šolskih zadevah in zarad natančnega izvrševanja šolsko-nadzorske postave. —

Na *Tirolskem* se hoče menda škofom nekaj privoliti v oziru šolskega nadzorstva; imeli bi namreč — če je res, kar se pravi — virilen glas v šolskih svetovalstvih.

Na *Ogerskem* imajo sicer za silo ministre. Predsednik Szlavij je prevzel tudi trnjeve finance, grof Zichij pa je postal minister za javno obćenje; ali zmešnjava je še zmeraj velika. Deakova stranka zgublja če dalje bolj krepost in upliv. Kar smo uni pot prerokovali, izpolnilo se je že, — bolehui Deak se je odtegnil javnemu življenju. Stranke se morajo vse na novo urediti in ni moč še vedeti, kakšno podobo bo imel zbor. — Primanjkljaja ima Ogersko 72 milijonov! Honvedska armada in armada uradnikov naj več stroškov prizadevate.

Vnanje države. *Pruski* dež. zbor je že sprejel vladin načrt postave zastran rojstnih in mrtvaških bukev in civilnega zakona izvzemši tisti §, po katerem bi bili lahko tudi duhovniki pooblašteni za zapisovanje rojencev, mrličev itd.; samo do l. 1877 se jim bode ta posel smel še naročevati.

Na *Francoskem* so ustavljene nadaljne dopolnilne volitve. — Monarhisti delajo še zmerom na to, da bi spravili na prestol Chamborda. — V narodnem zboru hočejo znižati dne poslanca na polovico, kar bi bilo poseben udarec za republikance, kateri ne bi potem mogli živeti in bi bili prisiljeni po večem odstopiti.

Amerikanski kongress je izrekel, da parnik „*Virginus*“ ni imel pravice nositi ameriansko zastavo. Španjska (republ.) vlada je to izvedela in tirja zdaj že izročenega „*Virginus*“-a nazaj. — Ni davno je spet drug enak parnik ljudi na suho spravil na Kubi; imé mu je „*Santaigo*“.

Domače novice.

(*Duh. sprememba*). — Č. g. Ivan Stres, dosedaj v pokoju zastran bolehnosti, je imenovan za vikarja v Podsobotinu.

(*Kmetijska predavanja*). — G. prof. Povše začne na prošnjo mnogih okoličanov v nedeljo 4. jan. ob 10. uri sopet kmetijstvo razlagati v kmetijski šoli pri mestnem vrtu. Naši kmetovalci in posestniki so dozda premalo cenili kmetijsko šolo, ki ima izvrstnega domačega učitelja; nadejamo se, da bodo zanaprej marljivejše obiskovali kmetijska predavanja, ki imajo neprecenljivo korist za povzdigo kmetijstva.

(*Ustanova*). — Upokojeni stotnik H. pl. Rottenburg, ki je 17. t. m. umrl, je postavil tukajšni gimnazij za dediča svojih knjig, majhne denarne zbirke in svojega premoženja v vrednosti 5000 gold. Z gotovim denarjem se ustanovita dva stipendija za nemške učence brez razločka vere. In še le ko bi nobenega Nemca na gimnaziji ne bilo, se sme ustanova slovenskim učencem podeliti.

† — *Umrl je č. g. Anton Lukežič*, vikar v Gabrijah pri Merni 23. t. m. na pljučnici po kratki, komaj osemndnevni bolezni, še ne 38 let star. Zdravnika je prekasno k sebi poklical, da ni bilo več mogoče, bolezni v okom priti. — Goriška nadšofija je zgubila v njem marljivega, pobožnega, svojemu poklicu z dušo in telesom vdanega duhovna. Škoda, velika škoda zanj. — Naj počiva v miru!

Razne vesti.

— *Žitni molji* se hitro odpravijo iz žita na kaščah po naznanilu „*Frauendorfer Blätter*“, ako se poišče bogato mravljišče in potreše ž njim po žitu. Mravlje se naglo spravijo nad mrčes, ter ga v kratkem času ugonobijo ali pa preženejo. Gotovo lahka in ne draga poskušnja.

— „*Hoja za Kristusom*“ — Mariborski bogoslovci so pod vodstvom špirituala č. g. J. Bohinea v novič popravili slov. izdavo knjige „*Tomaža Kempčana: Hoja za Kristusom*“. Ta knjiga, ki je že v vse jezike iz latinskega izvirnika prestavljena, je tim bolje dobro došla, ker natis leta 1825 v Ljubljani, je redko kje več se nahajal, bil je tudi že prestar. Tudi izdava, katero so pred nekterimi leti oskrbeli Mariborski bogoslovci, imela je marsikako pomanjkljivost. Nova izdava pa se odlikuje zavoljo lepega jezika in čednega tiska, zavoljo pridjanih molitev in pesem, posebno pa zavoljo molitev pri bolnikih. Gotovo je ž njo vstreženo duhovnom ravno tako, kakor drugim vernim. Ko to knjigo občinstvu priporočamo, naznanjamo ob enem, da se po nizki ceni dobiva pri špiritualu g. J. Bohincu v Mariboru.

— *Nadučiteljska služba* je razpisana na dvorazredni šoli v Komnu s plačilom 500 gold. s službeno doklado 200 gold. in prostim stanovanjem. Prosilci za to mesto naj vložijo svoje prošnje najdalje do 20. jan. 1874, pri krajnem šolskem svetu v Komnu.

— *Služba sodnijskega adjunkta* je razpisana v Korminu.

— *Privilegij* je zadobila papirnica v Podgori na iznajdbo nekega stroja in sicer za pet let.

— *Tatje*, ki so unidan okradli tobakarnico v gosp. ulici, so bili še tisti dan zasačeni v Renčah in sicer so jih kmeti sami ulovili in v Gorico pritirali.

— „*Učiteljski Tovariš*“, list za šolo in dom nastopi z novim letom svoj XIV. tečaj. Že to mu je na čast in v priporočilo; še bolj pa jedernati njegov zapopadek, opirajoč se na katoliško podlago. V tem ko se drugi enaki listi že po enem letu naveličajo življenja, postaja „*Tov.*“ zmeraj krepkejši. Posebno zanimivost in vrednost podajajo „*Tovariš*“-u med drugimi tudi Marnovi sestavki (poslednjih let „*Metelko*“ njegov. Zdaj pa bo začel „*T.*“ pri našati životopis in popis delovanja rajnk. *Petra Hitzinger-ja*.) — Ker je šolstvo dandanes edna naj važniših zadev, za katero mora biti mar ne samo šolnikom, temuč tudi drugim omikancem, sešobno duhovnim, priporočamo vsem vrlega „*Tovariš*“-a. Veljá za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s. Izhaja 1. in 15. vsacega meseca. Naročnino prejema *založništvo* (*Milic-eva* tiskarna na Starem trgu, št. 33.)

— *Telegram* sledeči je došel uredništvu „*Glasa*“ 22. t. m. iz Ajdovščine: „*Soča*“ navaja v 51. št. — dovolj očitno — podpisanega kot dopisnika iz Čeruič v 50. šte. „*Glasa*“. Naj potrdi sl. uredništvo, da nisem jaz v nobeni zvezi z dotičnim dopisom. — Andrej Jug vikar v Lokavcu.

Odgovor uredništva. — Javno tu izrekamo: omenjeni č. g. ni oni dopisnik iz Čeruič.

— *Za pregnano duhovščino v Švici* je došlo uredništvu na novič 33 gold., imena prihodnjič.

Oznaničnik.

Št. 421.

Razglas.

Na dvorazredni ljudski šoli v Komnu je mesto *nadučitelja* izpraznjeno, katero se s tem-le izpiše.

S to službo je zrezana plača letnih 500 gl., potem službena doklada od 200 gl. in prosto stanovanje.

Prosilci za to mesto naj vložijo svoje prošnje, previdene sè vsemi spričevali učiteljske sposobnosti in dosedajnega službovanja najdalje do 20. januarja 1874 pri krajnemu šolskem svetu v Komnu.

C. k. okrajno šolsko svetovalstvo

Sežana, 19. decembra 1873.

Odvetnik

Josip D. Jakopič

ima svojo pisarnico v Rastelu

hiš. šte. 460 — v Mulič - evi

hiši v II. nadstropji nad prodajalnico železa.